

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 11-12/ червень 2015 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Дружбу навіки школа виховує в нас ▶ стор. 2
- Конкурс з читання укр. поезії ▶ стор. 3
- Фестиваль імені Тимотея Поповіча ▶ стор. 4
- Україна у Другій світовій війні ▶ стор. 5
- Відзначення Дня Конституції України ▶ стор. 6
- Форми спілкування з духовенством ▶ стор. 7
- Коли браття перебувають разом ▶ стор. 8
- Діалог слов'яністів у Клуж-Напоці ▶ стор. 9
- Учителька М. Лазарчук-Лаврюк ▶ стор. 10
- Щодо проекту «Європа з Україною» ▶ стор. 11
- До 50-річчя Михайла Трайсти ▶ стор. 12
- Як проростає з любові краса ▶ стор. 13
- Звичаї і традиції народів світу ▶ стор. 14
- Притча про Щастя ▶ стор. 15
- Бережи себе, татку!!! ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

КОЛИ В ТРАВУ ЗАРИНУТЬ ЗОРІ КРАЮ

Тепера-тут, де вітер бде дзвонити,
де скличе м'яту пряний майоран,
у п'янім світі винозорих ран
родитимуться діви імениті.

Й бурлитиме вино, сонцями злите,
нещаднітиме губоцвітний бран,
а мить в червневий радісний байрам
протче спокусу з різноцвітом злиту.

Тепера-тут знімуться й без умови
доладності й єхидності розмаю,
й приб'ється вітер доброю ордою

до наших рук, до нашої розмови,
коли в траву заринуть зорі краю
вродливою водою молодю...

«ДРУЖБУ ВЕЛИКУ, ДРУЖБУ НАВІКИ ШКОЛА ВИХОВУЄ В НАС» (О. ПАРХОМЕНКО)

Радісно зрання йти на навчання
З вірними друзями в клас.
Дружбу велику, дружбу навіки
Школа виховує в нас.

Справді, шкільні роки прекрасні: радісні, надзвичайні, неповторні. Тільки це усвідомлюється пізніше. А тепер учні восьмих класів переживають останні дні школи у ріднім селі. Слідують іспити, емоції. А від осені щасливці (які здадуть іспити) почнуть інший етап життя – вищі, лицейні роки навчання.

Цього року закінчують Гімназійну школу у Верхній Рівні два восьмі класи – А і Б. Восьмий А клас – це клас учительки Отілії Копощук на початковому етапі і його керівниці проф. Марії Дубик протягом трьох років, після чого вона вийшла на пенсію. Восьмий Б клас у початковій – учительки Віолети Лавиці, керівниці якого – проф. Джета Петрецька. Я згадала і вчительок, тому що основу у навчанні і вихованні дітей закладають вони. Але ці класи мали і чудових керівниць. Марія Дубик – професор, яка, крім щоденних уроків, приготувляла учнів до Олімпіади з української мови, Конкурсу з української поезії. Джета Петрецька – професор музики, яка, окрім уроків, приготувляла шкільний хор, дитячі танці, артистичні програми зі своїми учнями від п'ятого та до восьмого класу, приносила радість батькам і публіці.

Я мала нагоду бути присутньою на багатьох артистичних програмах, пригтовлених нею від п'ятого і до восьмого Б класу, була присутня і коли фотографувались для альбому класу, за столом на закінчення школи, де вони виконали кілька пісень про школу, які мене зворушили до сліз. Успіхів вам надалі, пані керівнице!

Слідують «Дні школи у Верхній Рівні», коли учні із гарними результатами у навчанні одержать відзнаки, між ними і учні восьмих класів. Тоді восьмикласники почують останній дзвінок в їх школі і попрощаються, скажуть «До побачення» своїм меншим колегам школи і професорам. Але справжня розлука із школою відбудеться після екзаменів і тоді, коли восени наші учні поступатимуть до лицейів, де займуть свої місця.

Успіхів вам, дорогі учні, не тільки на екзаменах, а і у лицейі в житті так само. Хай щастить вам! І не забувайте ніколи школу з вашого села і тих, які вас навчали!

Іляна ДАН
Фото автора

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

1. Людмилу ДОРОШ (2 червня 1978 р.) – редактора дитячого журналу «Дзвоник», технічного секретаря Клузької філії СУР, письменницю для дітей. Народилася Людмила в Україні, де закінчила педагогічний коледж ім. В. Сухомлинського. А вищу освіту здобула в Бухарестській Академії економічних наук. З 2001 р. почала працювати техноредактором в літературному журналі СУР «Наш голос», а вже починаючи з 2007 р., – редактором дитячого журналу «Дзвоник». Людмила стала мамою гарної дочки – Нора. Поздоровляємо з цією гарною подією в її житті і бажаємо радості, щастя та всіх земних благ гарній родині.

Вітаємо п. Людмилу з 1 роком донечки Нори! ХАЙ ПРИНОСИТЬ ВОНА ЛИШЕ РАДОСТІ! НА МНОГАЯ ЛІТА!

2. Івана АРДЕЛЯНА (4 червня 1942 р.) – д-ра фізичних наук, унів. проф. Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя, поета, члена Спілки письменників Румунії, голову Клузької філії СУР, заступника голови СУР, голову підкомісії з видання книг при СУР. Народився Іван Арделян в с. Кричунів, Мараморощина, в багатодітній українській сім'ї. Закінчив Сігетський український лицей та Фізико-математичний факультет Клузького Університету.

На протязі університетської кар'єри проф. Іван Арделян надрукував чимало наукових праць, має 6 новаторських патентів, 9 власних і спільних наукових книг, 700 разів був зацитований на міжнародних конференціях по спеціальності. Був нагороджений багатьма науковими відзнаками Румунської Академії, Грамотами університету Бабеша-Бойоя за наукові дослідження та за опубліковані книги.

І. Арделян був нагороджений дебютною Премією Спілки письменників Румунії, Doctor Honoris Causa Орадянського університету та, за рішенням Сенату університету Бабеша-Бойоя, був удостоєний звання Заслуженого професора. І. Арделян проходив документальні стажування в питаннях фізики в Дубно (СРСР), Греноблі (Франція), США, Канаді.

3. Пинтію МАРІЧЕКА (8 червня 1955 р.) – інженера, голову Руцанської організації СУР, уродженця великого українського села Русково, що на Мараморощині. Добрий організатор свята Шевченка в с. Русково, Мараморощина.

Вітаємо з 60-річчям! Бажаємо добра, радості, здоров'я.

4. Маріуса СЕМЕНЮКА (15 червня 1980 р.) – викладача української мови, голову Сігетської організації СУР.

Народився М. Семенюк на Мараморощині в українському селі, якому виповнилось 655 р., – Верхня Рівна. В рідному селі закінчив початкову школу,

слідували Сігетський український лицей ім. Тараса Шевченка та Клузький факультет, секція українська-російська. Будучи студентом, співробітничав з Клузьким радіо українською мовою.

Вітаємо з 35-річчям! На Многая літа!

5. Михайла ТРАЙСТУ (15 червня 1965 р.) – письменника, члена Спілки письменників Румунії та Національної спілки письменників України, секретаря літературного журналу СУР «Наш голос», заступника голови Бухарестської філії СУР.

Народився Михайло Трайста в українському селі Верхня Рівна, що на Мараморощині. Початкову школу закінчив у рідному селі, слідували лицейні роки в Сігеті, Бухарестський факультет журналістики ім. Спіру Гарета та Факультет Бухарестського університету, секція українська мова та література, який завершив успішно, мастерат також. На цей час пан Михайло докторант Бухарестського університету! УСПІХІВ!

Михайло Трайста – автор 14 збірок літератури українською та румунською мовами, голова Асоціації «Тарас Шевченко» та головний редактор румунського журналу «Mantaua lui Gogol», видаваний цією ж Асоціацією.

З нагоди сповнення такої гарної, круглої дати – 50-річчя, – бажаємо ювіляру добра, радості, Божих ласк та сповнення всіх задумів!

6. Івана КІДЕЩУКА (29 червня 1945 р.) – українського письменника, викладача української мови та літератури, довгі роки директора Негостинської та Балківської шкіл, що на мальовничій Буковині. Деякий час викладав і в Сігетському лицейі ім. Лацку Воде. Член ради Сучавської філії СУР. Іван Кідещук співавтор деяких збірок буковинського фольклору та автор посібника «Українська мова» для IX класу, щирий друг і дописувач «ВС».

Останні появи: «Немає краю тихому Дунаю», українські народні пісні Придунав'я у співпраці з Кузьмою Смалем та «Шевченко в піснях» у співпраці з А. Плішкою.

Народився Іван Кідещук в гарному українському селі Негостина Сучавського повіту, де закінчив початкову школу, Український педагогічний лицей у м. Сереті та Бухарестський факультет – секція українська-румунська мови. Зі всіх сил дбає, щоб на Сучавщині українська мова була на висоті, щоб учні українці Буковини були добре підготовленими.

Щиро вітаємо пана Кідещука з його 70-річчям! Хай Бог дарує радості та успіхів, пане Іване!

На Многії і благії літа!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Конкурс з декламування української поезії Національний етап – 5-7 червня 2015 р.

В періоді 5-7 червня 2015 р, в залі Марамуреської філії СуР, що в місті Сігету-Мармаціей, відбувся IX-ий випуск Національного конкурсу з декламування української поезії, де брали участь понад 60 учнів 0-XII класів із шкіл повітів Арад, Ботошань, Караш-Северін, Марамуреш, Сучава, Тіміш, де учні вивчають українську мову.

5 червня 2015 р. відбулося урочисте відкриття, на якому були присутні Мирослав Петрецький – перший заступник голови СуР, Іван Лібер – заступник голови СуР, Елвіра Кодря – радник Міністерства Виховання, Микола Крамар – заступник голови Сучавської філії СуР, Анна Берегій члени Марамуреського комітету СуР, голови місцевих організацій СуР, викладачі української мови і т.д.

Відкрили IX-ий випуск Національного Конкурсу з декламування української поезії мішаний хор „Ронянські Голоси” та танцювальний ансамбль „Соколи” під керівництвом пані Джети Петрецької.

Для того, щоб конкурс відбувся на висоті, була сформована комісія, членами якої були Анна Самбор, Мотря Крамар, Марія Чубіка, Марія Штефан, Берегій Анна, Микола Крамар, а головою журі був Іван Лібер з Карашсеверінського повіту.

Робота журі була нелегкою, моючи на увазі, що оцінювати учнів треба було за певними критеріями, а саме: як учні представили себе, українські народні костюми, в яких вони були одягнуті, як продекламували вірші українською мовою, як прочитали текст на перший погляд, дотримуючись відповідної інтонації та як розказали його зміст.

Для того, щоб легше пройшло очікування результатів, учні разом з викладачами та супровідниками, з економічним директором СуР Миколою Петрецьким, відвідали місцевість Берсана, де побачили монастир, та місто Сігету Мармаціей.

Після детального аналізу комісія вирішила, щоб наступні учні стали переможцями IX-ого випуску Національного конкурсу декламування української поезії:

I клас:

Яворовські Маріян – I премія, Вишавська Долина, повіт Марамуреш
Бусуюк Міруна – II премія, Сірет, повіт Сучава
Петрік Маріус Василь – III премія, Дуд, повіт Арад

II клас:

Руснак Біанка – I премія, Ремети, повіт Марамуреш
Ганціг Андреа – II премія, Дуд, повіт Арад

III клас:

Яворовські Марія – I премія, Вишавська Долина, повіт Марамуреш

Шойман Ана – II премія, Балківці, повіт Сучава
Кіфа Біанка – III премія, Дуд, повіт Арад

IV клас:

Семенюк Олександра – I премія, Вишавська Долина, повіт Марамуреш
Петріс Самуел – II премія, Дуд, повіт Арад
Короама Родіка-III премія, Балківці, повіт Сучава
Дзіцак Мигаєла-I відзнака, Драгомірешть, повіт Тіміш
Думбрава Андрея-II відзнака, Рогожешть, повіт Ботошань

V клас:

Фіріцак Лариса Таня – I премія, Кричунів, повіт Марамуреш
Григораш Чезара-II премія, Негостина, повіт Сучава
Андрюк Роксана Штефана – III премія, Кандешть, повіт Ботошань
Кучіча Анка – I відзнака, Штюка, повіт Тіміш
Машниця Ніколета – II відзнака, Тарнова, повіт Арад

VI клас:

Шойман Наташа – I премія, Балківці, повіт Сучава
Петрашук Ніколета – II премія, Негостина, повіт Сучава
Мігайлеску Мадаліна – III премія, Мігайлень, повіт Ботошань
Аксюк Анна – I відзнака, Щука, повіт Тіміш
Пінтя Табіта – II відзнака, Тернова, повіт Арад

VII клас:

Бовт Марія-Мирослава – I премія, Верхня Рівна, повіт Марамуреш
Головчук Давид – II премія, Щука, повіт Тіміш
Оларіу Аделіна-III премія, Негостина, повіт Сучава
Гутопіла Анна Марія-I відзнака, Мігайлень, повіт Ботошань
Пінтя Іріна – II відзнака, Тарнова, повіт Арад

VIII клас:

Перожук Світлана – I премія, Вишавська Долина, повіт Марамуреш
Костюк Чезара – II премія, Балківці, повіт Сучава
Клемпушак Олівія – III премія, Щука, повіт Тіміш
Давід Анна-Іонела – I відзнака, Кандешть, повіт Ботошань

IX клас:

Павлюк Ірина Габрієла – I премія, Сігет, повіт Марамуреш
Кіріак Наташа – II премія, Сірет, повіт Сучава
Грездак Аделіна – III премія, Лугож, повіт Тіміш

(Закінчення на 16 стор.)

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ
Економічний директор СУР

ПІСЕННИЙ ФЕСТИВАЛЬ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ ІМ. ТІМОТЕЯ ПОПОВІЧА

Весною відбуваються різні заходи, які викликають людей на чисте повітря. Це, зокрема, спортивні заняття або, наприклад, пісенні фестивалі. Тому в гірському краї Караш-Северінського повіту уже понад двадцять років відбувається пісенний фестиваль для дітей і молоді імені Тімотея Поповіча.

Як появився цей фестиваль?

Відомий музиколог і композитор, університетський професор д-р Думітру Жомпан, колишній викладач музики у восьмирічній школі села Марга Карашсеверінського повіту, видав кілька книжок про композитора Тімотея Поповіча, родом із банатського села Тінкова, а для закріплення теоретичних знань заснував пісенний фестиваль для дітей і молоді, враховуючи, що Тімотей і сам написав багато пісень для дітей і молоді.

Захід розпочався 1982 року у селі Марга весною, коли усе розквітає.

Фестиваль мав великі успіхи, тому що в ньому брали участь не лише учні Карашсеверінського повіту. Тут були гостями дитячі і молодіжні хори і з сусідніх повітів: Гунедоара, Тіміш, Мегедінць, дитячий хор Дитячого Палацу Бухареста, хори із Республіки Молдова, дитячий хор міста Зальцбурга (Австрія).

Число учасників було дуже велике і деколи необхідні були два дні для проведення фестивалю.

Щодо якості виконання пісенного репертуару, потрібно підкреслити, що пісні виконувалися на дуже високому рівні. Це завдячувалося в першу чергу організатором, які на початку кожного навчального року посилали пісенний репертуар кожному

Інший колектив, який гарно виступив, це учнівський хор «Пітікот» із ліцею банатського міста Оцелу Рошу під керівництвом і акомпанементом на гітарі диригента Крістіни Загарії. Вони дуже гарно виконали пісню Тімотея Поповіча «Пробудилися луги», а потім пісню «Христос воскрес».

Хор «Нащадки Орештії», який належить церкві «Успіння Божої Матері» під керівництвом проф. Петру Андроне-Елі чудово виконав пісню «У ніч Воскресіння» композитора Лучії Камаріг, а потім «Весняну пісню» самого диригента, «Приходь, весно», «Я відходжу, ліс останеться» Тімотея Поповіча.

Чоловічий хор ім. Єпископа Йона Попасу під керівництвом Сільвії Пояни гарно виконав пісню «Христос воскрес із мертвих» композитора Думітру Джорджеску-Кіріака, «Дойну» Тімотея Поповіча, або «Тайну християнства» композитора Ніколає Лунгу, а на закінченні пісню «Побачення» Д. Дж. Кіріака під акомпанемент на роялі.

Хор ім. Траяна Вуї із містечка Фиджет під керівництвом Штефана Стурзи чудово виконав пісню «Приходьте й поклоніться» Тімотея Поповіча, а потім «О, Боже» Сілкера, «Настільки прославлений» Бортнянського, «Мама» Йона Кіреску, а на закінченні «О, світе, який ти прекрасний» Бехтовена.

Хор «Алегретто» Решіцького Ліцею мистецтва – диригент проф. Емануєла Молдован – чудово виконав пісні «Aleluia, gloria in Excelsis Deo» Антоніо Вівалді, «Жеріко» композитора Сабіна Пеуце.

Хор чудово виконав свій репертуар під акомпанементом на роялі. Слухаючи таке виконання, можна себе відчувати у казковім світі саду різноколірних квітів.

колективу, що мав виступати на фестивалі. Його успіх завдячувався і тому, що журі складалося із відомих композиторів: Лівіу Комес, Мірча Кіріак, Міріам Марба, Флорін Джорджеску, Мірча Нягу.

Треба звернути увагу й на те, що фестиваль відбувався кожного року і в ньому брали участь численні дитячі та молодіжні колективи, але через деякі роки змінилися організатори фестивалю, а подія занепала. Сьогодні вона керована Карансебеським Єпископатом, а учасників фестивалю, дітей і молоді, мало...

Все ж таки, фестиваль існує, гордиться своєю якістю і ніколи не забуває свого засновника д-ра Думітру Жомпана.

В цьому році фестиваль відбувся у п'ятницю, 24-го квітня, у гарному фестивальному залі місцевого будинку культури ім. Джордже Суру під керівництвом Карансебеської православної Єпископії. На подію було запрошено чимало художніх колективів – дитячі та молодіжні хори.

Тут чудово виступив дитячий хор «Менестрелул», який належить до повітового палацу культури. Диригент – Адріан Поноран.

Майстерне виконання пісенного репертуару, гарне ставлення маленьких співаків до пісень і до публіки викликали гучні оплески і за виконання таких пісень, як: «Розовий вальс» за мелодією Тудора Георге, «В щасливу путь» Тімотея Поповіча, «Аве Марія» Франца Шуберта і т.д.

Чисті голоси усіх членів хору, ніжність різних тембрів під час виконання приводять слухача до максимальної радості.

Жестика диригента володіє морем хвилювань – у надзвичайному виконанні усіх пісень репертуару.

Гурт Теологічної семінарії ім. Єпископа Йона Попасу із Карансебеша під керівництвом св. Георге Тіста виконав кілька пісень: «Велику силу має твій хрест», «Обороняюча мати» та ін. привернули особливу увагу глядачів на чудове виконання.

Лугозький хор «Осана», належачи гурту православної молоді під керівництвом Аліни Богоєвіч, чудово виконав пісні «Помилуй мене, Боже» композитора Георге Лунгу, «Господи, мої губи» Гавріла Музіческу, «Христос воскрес» Йона Віду та ін.

Вокальний гурт Святих Адріана і Наталії із Араду виконав дуже гарно пісні «Мама» Йона Кіреску, «Ла фентене» композитора Аугустіна Бена, «Буду любити тебе, Господи» композитора Н. Лунгу. Хор чудово виконав свій пісенний репертуар на чотири голоси, де диригент виконував то жіночу то мужчинську штіму, беручи до уваги мале число виконавців.

Чоловічий хор «Тібіскуп» Карансебеського теологічного відділу під керівництвом св. Георге Тіста виконав ряд пісень, які своєю красою зачарували публіку: «Відкрийте широко небесні ворота», «Помилуй мене, Господи», «Молитва», «Тобі належиться» та інші.

«УКРАЇНА: ШЛЯХ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ, ПАМ'ЯТІ ТА ПРИМИРЕННЯ» (Скорочено)

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

З народної творчості мак як символ, пов'язаний із війною та військом, перейшов у художню літературу. В Івана Франка: «Гей, Січ іде, кра-сен мак цвіте! Кому прикре наше діло, Нам воно святе». Легенду про мак обробив Михайло Стельмах у творі «У долині мак цвіте»: «...Ординці воїна скришили, на землю впало тіло біле і, наче зерно, проросло, а влітку маком зацвіло...». Одна з героїнь присвяченого Другій світовій війні роману Олеса Гончара «Прапороносці» гине в долині червоних маків.

Мак як символ пам'яті у світі. Появу цього символу пов'язують з віршами двох людей: канадського військового лікаря Джона МакКрея та працівниці Християнської асоціації молодих жінок Мойни Майкл. Перший під враженням боїв у Бельгії у 1915 р. написав твір «На полях Фландрії», що починався словами: «На полях Фландрії розквітли маки/Між хрестами ряд за рядом». Друга 1918 р. написала вірша «Ми збережемо віру», в якому обіцяла носити червоний мак в пам'ять про загиблих. Саме Мойні Майкл в листопаді того ж року прикріпила червоний шовковий мак на пальто. У 1920 р. Національний американський легіон прийняв маки в якості офіційного символу, а у 1921 р. червоні маки стали емблемою Королівського британського легіону. В Польщі червоні маки є символом перемоги 11-18 травня 1944 р. Другого корпусу ген. Андерса в боях за гору Монте-Кассіно в Італії.

УКРАЇНА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ (історична довідка)

Друга світова війна – глобальний військовий конфлікт в історії Землі та причина найбільших трагедій ХХ століття. У війні взяли участь 80% людства, бойові дії велися 2/3 існуючих на той момент держав. Війна розпочалася 1 вересня 1939 р. із вторгнення військ нацистської Німеччини до Польщі, а завершилася 2 вересня 1945 р. із беззастережною капітуляцією Японії. Під час війни були здійснені найбільші в історії злочини проти людства (зокрема Голокост), а також вперше і востаннє використана в бою атомна зброя. До армій ворогуючих сторін було залучено понад 110 млн солдат, загальні втрати військових та цивільного населення складають від 50 до 85 млн осіб. За результатами війни було створено ООН (Україна – один із засновників) та сформовано сучасну систему міжнародних відносин.

Шлях до початку війни був відкритий Пактом Молотова-Ріббентропа 23 серпня 1939 р. Згідно із таємним протоколом до нього, нацисти та комуністи ділили Східну Європу на зони інтересів. Внаслідок цих домовленостей Третій Райх отримав можливість безперешкодного вторгнення в Польщу, СРСР в підсумку розширився за рахунок Західної Білорусі та Західної України, Бессарабії з Буковиною, трьох країн Балтії, а також частини Фінляндії.

Український вимір II світової війни не обмежувався лише боротьбою Вермахту та Радянської армії на українській території, як це традиційно подає (пост)радянська історіографія.

Насправді ж в рамках Другої світової в Україні велася не одна, а кілька воєн: 1) німецько-польська війна 1939–1945 рр. (у 1939 р. регулярна, а потім – підпільна); 2) польсько-радянська війна 1939 р. (неоголошена, відома як «Визвольний похід в Західну Україну»); 3) радянсько-румунська війна 1940–1945 рр. (спочатку неоголошена – радянське вторгнення в Бессарабію та Буковину у 1940 р., потім регулярна та підпільна – частина німецько-радянської війни); 4) німецько-радянська війна 1941–1945 рр. (регулярна та підпільна, теж відома як «Велика Вітчизняна»); 5) німецько-українська війна 1941–1944 рр. (підпільна); 6) радянсько-угорська війна 1941–1945 рр. (регулярна та підпільна, частина німецько-радянської); 7) польсько-українська війна 1942–1947 рр. (підпільна) та 8) радянсько-українська війна 1939–1954 рр. (підпільна). Усі ці конфлікти мають безпосередній стосунок до Другої світової війни, оскільки були спровоковані нею, ставши її відгалуженнями та продовженнями. Також до українського виміру війни входить участь українців в бойових діях поза Україною (наприклад, у радянсько-фінській «Зимовій війні» 1939–1940 рр.) та у складі іноземних армій. Безпосередньо перед початком II світової війни мала місце угорсько-українська війна 1939 р. (регулярна та підпільна), що вибухнула внаслідок проголошення незалежності Карпатської України.

Друга світова війна для України розпочалася 1 вересня 1939 р. із німецьким вторгненням в Польщу. 110-120 тис. українців у лавах Війська Польського розпочали світову боротьбу проти нацизму, 8 тис. з них загинуло протягом місяця війни. Також 1 вересня Люфтваффе бомбардувало Львів та інші західноукраїнські міста, що перебували у складі Польщі. Між 12 та 22 вересня Львів пережив подвійну облогу із заходу нацистськими військами, із сходу – радянськими.

СРСР вступив у Другу світову війну 17 вересня 1939 р. на боці нацистської Німеччини. В цей день радянські війська вступили в Польщу на допомогу німецьким та окупували Західну Україну та Західну Білорусь. Протягом двох років Москва була союзницею Берліна, що у 1940 р. ледь не призвело до війни Великої Британії та Франції проти СРСР.

Нацистсько-комуністичний союз був зруйнований 22 червня 1941 р. із німецьким вторгненням в СРСР. Протягом року з початку німецько-радянської війни Україна була окупована військами Третього Райху, вигнання нацистів розпочалося восени 1943 р. і завершилося наприкінці 1944 р. Український напрям був головним на Східному фронті: тут діяло від 50 до 75% всіх дивізій Вермахту і половина всіх радянських сил.

Нацистський окупаційний режим в Україні був одним з найжорстокіших в світі. Безпосередньо своїми руками або із залученням «добровільних помічників» з числа місцевого населення нацисти знищили 1,5 млн українських євреїв та 20 тис. ромів.

Але якщо злочини проти людяності Третього Райху більш досліджені, то засудження злочинів комуністичного режиму ще триває. Найбільш відомими з них є Катинський розстріл, знищення політ'язнів у Західній Україні, підрив Дніпрогесу (внаслідок чого величезна хвиля поховала під собою приблизно до 100 тис. осіб, з яких – 80 тис. – мирні жителі), використання в боях неозброєних селян – «чорної піхоти», депортації українців та інших народів, зокрема кримських татар.

Після перемоги над нацистською Німеччиною 8 травня 1945 р. СРСР приєднався до війни проти Японії. Беззастережна капітуляція Японії

2 вересня 1945 р. означала завершення II світової війни, але окремі військові конфлікти, породжені нею, точилися ще декілька років. Організований спротив радянській владі на Західній Україні тривав до 1954 р., а окремі сутички – до 1960 р.

Україна зробила значний внесок у перемогу над нацизмом та союзниками Німеччини. На боці Об'єднаних Націй воювали українці у складі армій Великої Британії та Канади (45 тис. осіб), Польщі (120 тис.), СРСР (більше 6 млн), США (80 тис.) і Франції (6 тис.), а також визвольного руху в самій Україні (100 тис. в УПА) – разом 7 млн осіб. Понад 2,5 млн українців були нагороджені радянськими та західними медалями та орденами, більше 2 тис. стали Героями Радянського Союзу, з них 32 – двічі, а найкращий

ас союзна авіація Іван Кожедуб – тричі.

Для України II світова війна – національна трагедія, під час якої українці, позбавлені власної державності, змушені були воювати за чужі інтереси і вбивати інших українців. За Україну воювали дві тоталітарні системи, що однаково не рахувалися з ціною людського життя. Кожна сторона протистояння на українських землях намагалася продемонструвати свою прихильність до українства, але єдиним справді українським суб'єктом у роки війни був визвольний рух – передовсім, Українська повстанська армія.

З різних причин на німецькому боці воювало до 250 тис. українців та до 50 тис. було мобілізовано до армій союзників Третього Райху.

Україна понесла надзвичайні втрати внаслідок війни. Під час бойових дій та в полоні загинуло 3-4 млн військових, підпільників і цивільних, 4-5 млн цивільних загинуло через окупаційний терор та голод в тилу, до 5 мільйонів жителів були евакуйовані або примусово вивезені до Росії та Німеччини, частина з яких не повернулася. Загалом безповоротні втрати України (українців та інших народів) склали 8-10 млн осіб. Матеріальні збитки становили 285 млрд тогочасних рублів. Внаслідок бойових дій постраждало понад 700 міст та містечок, 5,6 тис. мостів, 28 тис. сіл, 300 тис. господарств.

МІНІСТЕРСТВО ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЛ ПОВІТУ МАРАМУРЕШ

(Продовження з попереднього числа)

У 1991-2011 рр. для українців характерним був від'ємний природний міграційний приріст, особливо у 1991-1992 рр., табл.5 та рис. 5. За цей період з усіх українських поселень виїхало 3910 осіб, а прибуло 1020 осіб. Механічний рух безпосередньо впливає на чисельність українського населення, яке в 1991-1995 рр. мало тенденцію до зменшення. В басейні річки Рускови спостерігаємо найбільший від'ємний міграційний приріст, що пояснюється економічними причинами. Із сіл Поєніле де суб Мунте, Репедя та Рускова у 1991-2011 рр. виїхало 2190 осіб, що становило 56,0% від усіх емігрантів українських поселень Мараморощини. Сюди ж прибуло лише 379 осіб (37,15 % від усіх прибулих).

Мала кількість прибулих пояснюється віддаленістю сіл від міських поселень та низьким рівнем розвитку господарства. З комуни Поєніле де суб Мунте (Руська Поляна) за цей період виїхало 1193 особи (30,51 % від усіх, що виїхали), а прибула лише 121 особа (11,86 %). В середньому за рік виїжджало 199 осіб. В усіх українських комунах за цей період міграційний приріст від'ємний і лише в комуні Ремеді у 1993-1995 рр. він був додатнім.

У межах української етнічної території серед українського населення спостерігаємо зовнішні міграції в країни Західної Європи (Угорщину, Австрію, Німеччину, Францію) та Америку. У 1995 р. перше місце за кількістю емігрантів посідала комуна Ремець (Ремети) – 15 осіб. У селі Русково (Рускова) емігрувало 6, Рона де Сус (Верхня Рівна) – 2, в інших селах – по одній особі. Як свідчать офіційні джерела, в 1995 р. з усіх українських поселень виїхало 26 осіб. Нелегальним способом виїхало значно більше українців у країни Західної Європи з метою працевлаштування та постійного проживання. Румунська держава та уряд не вживають жодних заходів щодо офіційного працевлаштування за кордоном, тому усі нелегальні зовнішні міграції відносяться до категорії ризику. Після вступу Румунії до Європейського Союзу міграційні рухи посилюються.

В українських поселеннях Мараморощини проживають представники інших національностей, зокрема угорці, німці; у їхньому середовищі поширені зовнішні міграції. Наприклад, у 30-ті роки ХХ ст. тут проживало 6 тис. євреїв (23,1% від усього населення). Нині в українських селах представники єврейської національності відсутні. Упродовж останнього десятиліття відбувалися міграції серед угорського населення, яке або повертається до Угорщини, або виїжджає у міста.

Зовнішні та внутрішні міграції впливають на зміну чисельності населення в українських поселеннях Мараморощини.

Важливу роль у динаміці чисельності населення українських поселень Мараморощини відіграє загальний приріст населення, який є сумою природного та міграційного руху (таблиця 6).

Як свідчать дані, загальний приріст українців у 1991-2011 рр. був від'ємний. В українських поселеннях Мараморощини відзначаємо відмінності в показниках загального приросту населення за цей період. У селах Бістра (Бистрий), Бочкою Марє (Великий Бичків), Рона де Сус

(Верхня Рівна) міграційний приріст переважав над природним. Показник загального приросту населення сіл Поєніле де суб Мунте (Поляни) та Ремець (Ремети) за цей період набув як від'ємних, так і додатніх значень. До населених пунктів, де показник загального приросту населення мав додатні значення до 1995 р., належать села Рускова (Русково) та Репедя (Кривий).

У даному випадку загальний приріст населення має пряме відношення до зменшення чисельності населення, статево-вікової структури, природного приросту, національного складу населення, релігійної структури та на соціально-економічного рівня життя населення.

Таблиця 6: Загальний приріст українського населення Мараморощини в 1991-1995 рр.

Поселення	Рік	природний		міграційний		загальний	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
Бістра	1991	77	14,1	-109	-20	-32	-5,9
	1992	63	12,6	-166	-33,2	-103	-20,6
	1993	51	10,2	-69	-13,9	-18	-3,7
	1994	34	6,2	-51	-10,4	-17	-4,2
	2002	6	1,35	-58	-13,11	-52	-11,76
	2011	13	3,11	-16	-3,84	-3	0,73
Бочкою Марє	1991	11	2,3	-32	-6,6	-21	-4,3
	1992	32	7,1	-31	-6,9	1	0,2
	1993	-12	-2,7	-21	-4,6	-33	-7,1
	1994	-15	-3,3	-12	-2,7	-27	-6
	2002	-4	-0,9	35	7,74	31	6,84
	2011	-12	-3,14	-19	-4,97	-31	8,11
Поєніле де суб Мунте	1991	193	17,3	-211	-18,9	-18	-1,6
	1992	196	18,2	-132	-12,2	64	6
	1993	186	17,2	-187	-17,3	-1	-0,1
	1994	198	18,3	-190	-17,7	8	0,6
	2002	125	12,46	-75	-7,48	50	4,98
	2011	53	5,26	-55	-5,46	-2	-0,2
Реметі	1991	17	5,0	-28	-8,1	-11	-3,1
	1992	25	7,04	-16	-4,7	9	2,34
	1993	4	1,02	-33	-9,8	-29	-8,78
	1994	11	3,3	23	6,8	33	10,1
	2002	4	1,3	-5	-1,64	-1	-0,64
	2011	3	0,99	-11	-3,62	-7	-2,63
Репедя	1991	111	20,4	-54	-9,9	43	10,5
	1992	94	18,9	-97	-19,6	-3	-0,7
	1993	92	18,5	-50	-10,1	42	8,4
	1994	78	15,7	-60	-12,1	18	3,6
	2002	34	7,14	-41	-8,61	-7	-1,47
	2011	47	9,97	-25	-5,31	22	4,66
Рона де Сус	1991	25	4,5	-71	-12,9	-46	-8,4
	1992	33	6,4	-69	-13,4	-36	-7
	1993	-7	-1,4	-53	-10,4	-60	-11,8
	1994	12	2,4	-56	-11,1	-44	-8,7
	2002	-11	-2,34	-42	-8,94	-53	-11,28
	2011	-16	-4,14	-23	-5,97	-39	10,11
Рускова	1991	79	13,5	-58	-10	21	3,5
	1992	75	13,8	-73	-13,4	2	0,4
	1993	83	15,1	-39	-7,1	44	8
	1994	53	9,6	-30	-5,4	23	4,2
	2002	29	5,97	-67	-13,8	-38	-7,83
	2011	9	1,63	-26	-4,69	-17	-3,06
Всього	1991	513	12,3	-564	-13,50	-51	-1,2
	1992	518	13,1	-584	-15,21	-66	-2,11
	1993	397	10,1	-452	-11,60	-55	-1,5
	1994	391	10,0	-382	-9,76	9	0,24
	2002	183	5,04	-253	-6,97	-70	-1,93
	2011	97	2,75	-175	-4,97	-78	2,22

Василь КУРИЛЯК,
доктор географічних наук

Лист-подяка Посла України в Румунії Теофіла Бауера на адресу Міністра Національної оборони Румунії

Посольство України в Румунії

У зв'язку з закінченням курсу лікування українських військовослужбовців, які перебували на лікуванні/реабілітації в Центральному військовому госпіталі м. Бухарест та повернулися до України, а частина з яких продовжує курс реабілітації у медичному закладі у м. Белцетешть, Посол Теофіл Бауер подякував Міністру національної оборони Румунії Мірча Душа за надану допомогу в оздоровленні українських військовослужбовців.

Відповідний лист зі словами вдячності був направлений також Генеральному директору Центрального військового госпіталю м. Бухарест, полковнику медичної служби Флорентіні Радю-Іоніце та всьому медичному персоналу закладу.

Відзначення Дня Конституції у м. Бухарест

17 червня 2015 р. з нагоди відзначення державного свята України - Дня Конституції в приміщенні Культурно-інформаційного центру у складі Посольства України в Румунії відбувся урочистий захід за участі представників Союзу українців Румунії, громадян України, які тимчасово або постійно перебувають на території Румунії, громадських кіл Румунії та співробітників Посольства.

Урочистий захід розпочався з виступу Посла України в Румунії Теофіла Бауера, який підкреслив важливість Дня Конституції для українського народу як символу національного єднання, особливо в умовах протистояння зовнішньому агресору.

Перед присутніми також з доповіддю виступив радник-посланник Посольства Теофіл Рендюк, який розкрив історію конституційного процесу в Україні, наголошуючи на значенні Конституції П. Орлика 1710 р., Конституції Української Народної Республіки 1918 р., а також Конституції Незалежної України 1996 р.

Урочистості були продовжені літературним моментом до 120-річчя з дня народження українського поета, і перекладача Максима Рильського, а також виставою «Шабаш на двоє» Київського театру "Маскам Рад".

Етикетні мовленнєві формули у спілкуванні з духовенством

(Закінчення. Поч. в попередньому числі)

Також до архієреїв, головню в УГКЦ, звертаються зворотами латинського походження: Ваша Еміненціє! (еміненція – довершеність, досконалість), або Ваша Ексцеленціє! (ексцеленція – вищість, перевага: високі властивості). Звертаючись до кардинала, використовують вже згадану фразу Ваша Еміненціє!, або Ваша Превелебносте! Нерідко до імені єпископа додається слово грецького походження Кир (у перекладі означає пан). Часто на письмі замість цього слова ставиться хрестик.

До ієреїв, чи то в Католицькій Церкві, чи в Православній, вживається звертання Отче!, до якого можуть бути додані означення, відповідно до зайнятої священнослужителем "посади" у Церкві. На доказ цього, якщо священник є деканом, то до нього звертаються, застосовуючи вираз Отче декане!; якщо митратом, то Отче митрате! Часто на письмі ці етикетні звороти пишуть через дефіс. Проте це є помилкою, оскільки ці вирази не є прикладками. Тому за зразком світського мовленнєвого етикету (наприклад, пан директор пишеться окремо) подібні вирази слід писати окремо. Існують ще й інші (грецькі відповідники) іменування згадуваних осіб. Наприклад, священника, який є деканом, також називають протоієреєм (від грецького *protos* – перший, *hieros* – священний) чи протопресвітером (від грецьк. *presbiteres* – старійший); отця митрата називають митрофорним ієреєм.

Якщо ж священник не займає ніякого вищого уряду в Церкві, то до нього звертаються, використовуючи вираз Всечесний отче!, або Всечесніший отче! У тому випадку, якщо священник має вчений ступінь або звання, то до нього звертаються відповідно: отче професоре, отче магістре тощо. До священників, які мають ступінь доктора, є звертання Всесвітліший отче! Подібно титулюють духовних осіб, що займають світські посади. Наприклад, Митрополит Андрей Шептицький до отця Августина Волошина писав: Ваша Ексцеленціє Високопреподобний Отче Прем'єре!

До тих священників, які є монахами, застосовують звертання Преподобний отче! Якщо ж такий священник посідає якийсь уряд у монастирі: чи то є ігуменом, архімандритом, а чи протоархімандритом, то до них належить звертатись через етикетну форму Високопреподобний отче!

Під впливом польської мови часто священників іменують словом *ксьондз*. Це стосується більшою мірою римо-католицького середовища. Хоча цей вплив настільки сильний, що подекуди можемо чути таке іменування священнослужителів інших конфесій (це явище більшою мірою поширене на території Галичини). Також вплив польської мови відчувається і в такій звертальній фразі до священників, як Прошу отця (Прошу отця духовного). Суть такого звертання зводиться до калькування польської мови: *прошу пана, прошу пані*. А таке явище в стилістиці української мови небажане.

Стосовно дияконів, які посідають найнижчий ступінь священства, ми не знаходимо такої широкої палітри етикетних звертань, як це ми побачили на прикладі Єпископів чи священників. Назва їх титулу і є етикетною формулою, якою звертаються до них. Хоча дуже часто, чи то на письмі, чи в усному мовленні, можемо почути звертання Отче дияконе! Такий етикетний мовленнєвий вираз не є виправданий, бо отцями звать тих, які прийняли священнічє свячення. Саме священники, на відміну від дияконів, здійснюють пастирську опіку над вірни-

ми. Вони вважаються духовними отцями (батьками) для християн. Диякони ж, як подає "Інструкція застосування літургійних приписів Кодексу канонів Східних Церков", призначені, за давньою християнською традицією, тільки для допомоги єпископам і священникам. Тому у спілкуванні з дияконом потрібно звертатися до нього за титулом – дияконе!

До монахів, якщо вони не є священниками, вживають звертання преподобний брате!, а до монахинь – преподобна сестро!

У множині форма називання і форма звертання до духовенства є однакові: Преосвященні владыки! (до єпископів); Всечесні/всечесніші отці (до священників); Преподобні брати і сестри (до ченців і черниць).

Інокли буває так, що особі потрібно звернутися до аудиторії, що складається з осіб, які належать до духовного сану. Тому, щоб не перевантажувати мовлення численними мовленнєвими етикетними фразами, звертаючись до представників кожного рангу духовенства, застосовують загальну фразу-звертання Шановне (дороге) духовенство!

При розгляді етикетного мовлення стосовно осіб духовного стану можна також кількома словами проаналізувати ті етикетні фрази, з якими звертаємося до осіб, що є наближеними до духовенства. Найперше потрібно згадати про дружин священників.

Оскільки традиційно прийнято вважати священніче подружжя домашньою церквою, то потрібно збагнути суть спілкування і стосунків між членами цієї християнської спільноти. Знаємо, що дружину священника у нашому україномовному суспільстві називають попадею. Спостерігаючи за мовленнєвою поведінкою людей, особливо, коли вони спілкуються з дружиною священника, можемо почути, що християни, звертаючись до своєї співрозмовниці, уживають вираз пані добродійка. Це чудовий вираз для звертання до дружини священника. Семантика цього виразу відкриває статус особи, до якої так звертаються. Пані їмость – ще один звертальний вираз при спілкуванні з дружиною священника. Слово їмость має цікаву історію. Свого часу воно писалося як єгомость (тепер така форма є застарілою, хоча серед людей старшого покоління можемо його почути). А вже це слово мало би бути утворене від слів його милість. Завдяки цьому підтверджується богословська інтерпретація домашньої Церкви: чоловік – голова

сім'ї, у нашому випадку й голова Церкви, а жінка, завдяки тому, що її чоловік – священник, має можливість перебувати у милості голови Церкви.

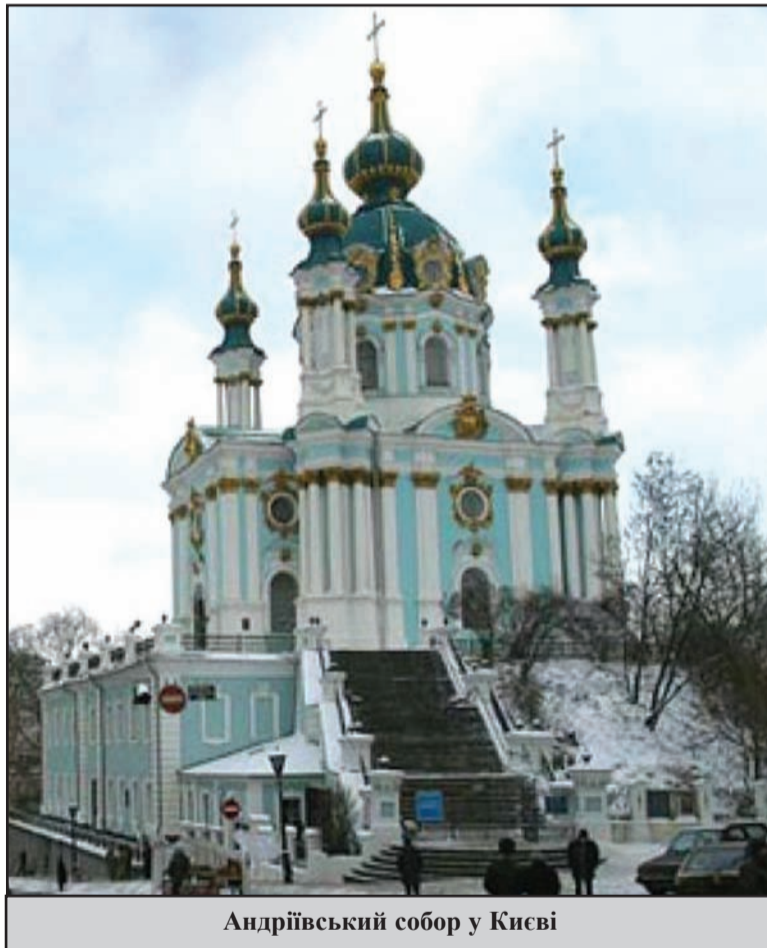
Також можемо почути інші слова і вирази, якими іменуються, чи, радше, користуючись якими, звертаємося до дружини священника. Варто би згадати такі: паніматка, матушка (у наш час вважають такі слова застарілими).

Доброзичливе ставлення до кожного члена християнської спільноти виявляється на мовному рівні завдяки тому, що вони взаємно називають себе братами і сестрами.

В усіх проаналізованих нами етикетних фразах проявляється глибока пошана до духовенства. Це, своєю чергою, свідчить про ту важливу місію, яку сповняє кожна особа, яка належить до духовного стану.

Джерела: <http://dyvensvit.org/library/3630.html>

Підготував о. диякон
Штефан ЛУПШАК

Андріївський собор у Києві

«Ось як благоприємно і достойно тоді, коли браття перебувають разом» – Пс. 133,1.

Слова сказані Псаломщиком Давидом. І наспраді так воно і відбувається, коли ми всі перебуваємо у братерській любові один до одного, у братерській любові українців до українців, – саме так хоче бачити нас Господь Бог.

У прекрасний недільний день 31 травня 2015 р., в день празнування Сошествія Святого Духа, у Бухаресті відбулися 3 великі події в новому осідку українців Бухареста: освячення нового осідку українців Бухареста, святкування Василя Симоненка і презентація книжки Лариси Трайсти «Із дідусевої скарбниці».

Розпочалися ці події зі службою освячення води і осередку. Службу відслужили отець Іван-Остап Лупшак і отець диякон Штефан Лупшак. Чин освячення відбувся на українській літературній мові, що надало великого значення цій події, враховуючи, що українці потребують саме такого служіння для виховання нового покоління у душі любові до рідної мови, і не забувати, що там, де існувала Церква українська, там збереглись традиції, викладання в школах української мови і мова українська.

Після освячення пані Ярослава Колотило, колишній радник у Міністерстві культури Румунії, розповіла про життя і творчу діяльність Василя Симоненка.

Письменник Василь Симоненко народився 8 січня 1935 року в сільській сім'ї села Біївці Лубенського району Харківської області. Закінчив Київський національний університет 1957 р. після чого працював редактором багатьох газет у Черкаській області.

Дебютував Василь Симоненко збіркою «Тиша і грім» 1962 року, проявивши свій яскравий талант поміж українськими поетами. Творив поруч з великими поетами Миколою Вінграновським, Іваном Драчем і Ліною Костенко, а також із літературними критиками Іваном Дзюбою, Іваном Світличним, Євгеном Сверстюком. У 1962 році Симоненко разом зі своїми друзями А. Горською і Лесем Танюком віднайшли місце поховання розстріляних органами НКВД на Лук'янівському та Васильківському цвинтарях, біля Києва.

За те, що повідомили про це Київську міську раду влітку 1962 р., поета жорстоко побили працівники міліції залізничної станції Т. Шевченка. Влада всіляко боролась з Василем Симоненком і можна зробити висновок: це побиття не було випадковим.

У ніч з 13 на 14 грудня 1963 р. в госпіталі, де він лежав, серце митця перестало битися.

Після його смерті було видано збірку поезій «Земне тяжіння». Його твори були перекладені англійською і друкувалися в українській діаспорі з Америки і Західної Європи. Найбільша збірка його творів була надрукована у Мюнхені під назвою «Берег Чекань» 1963 року. 25 грудня 2008 року Національний банк України випустив в обіг пам'ятну монету номіналом в 2 гривні, присвячену поету.

Третя частина цього культурного заходу відбулася у величавій атмосфері, коли пан Михайло-Гафія Трайста презентував свою книжку «Степанкова Читанка», присвячена синові, після чого талановита і приваблива дочка письменника Лариса Трайста презентувала книжку «З дідусевої скарбниці», з якої прочитала деякі уривки.

Майстерно прочитала казку М. Трайсти «Бабу син півень» актриса Дойна Гіцеску. Цим виконанням вона приємно здивувала всю присутню публіку.

Пан Адріан Гавріле, добрий друг автора, прочитав уривки зі своєї збірки «Душа хвора на серце».

Невідкритий талант дебютував через присутність пані Вірджинії Ткачук, вдови покійного Степана Ткачука, цього року виповнившись 10 років, як він покинув цей світ (царство йому небесне), яка прочитала деякі поезії покійного.

Захід продовжився виступом перед публікою внука пані Ярослави Колотило, Николая Панчика, який проспівав дві пісні і сказав вірш.

На завершенні цих подій Богдан Костюк на акордеоні виконав кілька українських пісень з публікою, яка долучилася до його співу.

На цій події були присутні і представники інших національних меншин, друзі українців Бухареста, та інші прихильники української культури.

Щиру подяку потрібно принести пані Ярославі Колотило, голові Бухарестської філії СУР, яка запросила і долучила нас до цього свята, після якого угостила всіх присутніх фуршетом від Бухарестської філії СУР.

Хай Господь Бог благословить всі наші добрі задуми для збереження української мови та культури, які будуть відбуватися в приміщенні українців столиці Румунії.

Міжнародний Науковий Симпозіум «Діалог Слов'яністів на початку ХХІ століття» у Клуж-Напоці (21-23 травня 2015 року)

Міжнародний Науковий симпозіум, восьмий випуск якого пройшов з 21-ого по 23-тє травня у Клужі, є однією з найочікуваніших подій року не тільки серед українців цього міста, але й науковців декількох напрямків численних учбових закладів. Цього року у ньому прийняли участь, за попередніми підрахунками, біля 60-ти представників, спеціалістів різного рангу. Крім румунських викладачів з декількох університетів країни (37 осіб) та вже відомих делегацій з Угорщини (5 осіб), Словаччини (1) та України (14), до учасників приєдналися колеги з Польщі (3). На превеликий жаль, не змогли приїхати делегації з Грузії та Казахстану.

Організували цей захід представники філологічного факультету, відділу слов'янських мов та літератур при університеті імені Бабеша-Бойоя, а саме пані Каталін Балаж, Юдіт Барталаш, Михаєла та Іван Гербіль. Фінансову допомогу забезпечила Клузька філія Спільки українців у

динамізмом, великим об'ємом взятих до уваги робіт, а зроблені на закінченні висновки – заземленістю: «Необхідність всестороннього вивчення соціо-культурних явищ, пов'язаних з варіантністю української літературної мови кінця ХІХ – початку ХХ століття, зумовлена не тільки суцільно науковою потребою, але і гостро відчутною актуальною потребою ефективно протистояти політехнологічним нападам на українську мову, в яких проявляється тенденція до активізації у сучасному інформаційному просторі антинаукових, але культивованих в імперській Росії ХІХ століття, стереотипів, що відкидають саме існування української як однієї з самостійних слов'янських мов». Під час нашого спілкування автор цих чудових рядків підкреслила доцільність професійного обміну результатами праць серед спеціалістів споріднених галузей. Це просто обов'язковий складник професійного розвитку і росту. Саме тому пані Ткач не пропускає нагоди приїжджати на клужівський симпозіум, який імпонує через

Румунії. Незмінним партнером з мас-медіа було Клузьке телебачення. На відкритті привітальні слова було проголошено представниками керівництва університету та філологічного факультету. Від імені СУР виступив письменник І. Арделян – голова місцевої філії. Вже традиційно програма конференції містить художню частину. Цього року це був фрагмент з п'єси Чехова «Весілля» у виконанні студентів-слов'яністів на філологічному факультеті. В Етнографічному музеї Трансільванії можна було переглянути художню виставку, послухати поетичну та музикальну програми, організовані Російським культурним центром при УББ. Крім того, організатори надали можливість всім бажаючим відвідати місто Алба-Юлія у суботу, 23 травня.

Робота на симпозіумі проходила по відділах: лінгвістика/мовознавство, література і культура, теорія і практика перекладу, діалог культур. Самі теми доповідей учасників дуже різноманітні по спектру і глибині: від тем суцільно наукових і, можливо, мало зрозумілих для неспеціаліста («Тактильні засоби комунікації...», «Функціонально-цільові параметри комунікативного наміру як лінгвістичної категрії») до огляду і аналізу актуальних зараз суспільних проблем («Російські науковці й творчі працівники про події, пов'язані з Україною, і російсько-українські відносини»). Очікуваними і кількісними є мовні дослідження, літературні детальні вивчення певних феноменів у творах авторів різних часів і національностей.

Приємною і важливою, на мою думку, характеристикою цих конференцій є постійна і активна участь корифеїв клужької наукової еліти – професорів О. Вінцелера, М.І. Ороса, М. Крамара та І.Семенюка. Доповіді цих вже немолодих людей вражають ясністю, лаконічністю, простотою і легкістю, що мимоволі вражає, захоплює і підбадьорує. У залах взагалі панувала особлива енергія і запал. Попри вдавану стриманість, учасники події досить легко запалювалися, жвавішали, починали швидше говорити, жестикувати, хвилюватися, коли мова заходила про цікаві для них теми. А так себе ведуть тільки ті, хто переймається і вболіває за свою діяльність, хто цінує ідею, яку обстоює, хто дійсно любить те, що робить.

На пленарному засіданні виступила професор Чернівецького державного університету ім. Ю.Федьковича (кафедра сучасної української мови) пані Людмила Ткач. Її доповідь вразила високим професійним рівнем,

значну кількість цікавих, підготовлених науковців і їх висококваліфікованих робіт.

Про безумовну користь від цьогорічної поїздки говорила і пані Ніколета Головач (Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Україна), яка вивчає транскарпатські говірки. Тут їй випадає нагода особисто познайомитися з фахівцями цієї галузі з Румунії та Угорщини, послухати їх роботи, особисто поспілкуватися з ними і навіть з носіями цього феномену з Мараморощини. Це унікальна можливість, якої пані Головач не пропускає.

Представником кафедри румунської та класичної філології Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича являється пані Крістінія Паладян, яка вивчає і викладає теорію вірша. Вона зізналася: «...Для себе особисто я дуже цікаві речі тут знайшла, наприклад, по теорії літератури, тому що тут дуже важливим є дослідження з інтертекстуальності, які опираються на сучасні європейські дослідження. Щодо теорії вірша, я думаю, що приходжу з новими впровадженнями у віршуванні, тому що в Румунії немає такого підходу до вивчення вірша, і тому після моєї доповіді завжди є багато запитань і мене це якось стимулює...». На тій же кафедрі викладає пані Діана Кібак, що вперше приїхала на симпозіум до Клужу. Вона зачитала свою роботу на дуже цікаву і своєрідну тему: «Національний костюм на узбережжі річки Сірет (Сторожинецький район, Чернівецька область, Україна)», яка запам'яталася багатством кольорових світлин. Сама авторка, хоч і хвилювалася перед виступом, відмітила надзвичайну приязність усіх учасників, а особливо організаторів, яким вдалося надати зустрічі конструктивного і дружнього характеру. Конференціям такого типу в Україні цього бракує, – зазначила молодий спеціаліст.

Цю тему ніби продовжив дуже цікавий співрозмовник, представник кафедри журналістики того ж університету, пан Роман Пазюк: «...Я не очікував, що буде стільки відкритих, щирих людей... В Україні конференції часто зводяться до якогось патріархально-матріархального тиску на своїх опонентів...Тут, у Клужі, стираються відносини між професором і, наприклад, аспірантом, тому що я аспірант – молодий і зелений, а є багато професорів і наших, і закордонних».

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

« НАША СУЧАСНИЦЯ »

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує і терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ПАНІ УЧИТЕЛЬ МАРГАРЕТА ЛАЗАРЧУК-ЛАВРЮК

Пані Маргарета народилася 11 січня 1962 року в селі Довге Поле (Мараморощина), де її батько служив священником. Початкову школу та V-VIII класи закінчила в селі Верхня Рівна. Її учителькою була покійна І. Ануцяк.

Після закінчення восьмирічки поступила в педагогічний ліцей м. Сігету, який закінчила 1980 року. Професором-керівником її класу була пані Анна Попович, наша добра українка.

Одружилася із священником Миколою Лаврюком і почала вчителювати у великому українському селі Поляни, в якому працював її муж.

У цьому селі вчителювала 10 років, після чого, родина переселившись до Сігету, вона продовжила працювати у педагогічному ліцеї міста ще 7 років.

Після заснування українського ліцею ім. Тараса Шевченка пані Маргарета почала в ньому свою педагогічну працю до розснування тут початкових класів – 8 років, разом із учительками: Є. Кодря, А. Марущак, В. Кулак.

Значну допомогу отримали вони з боку п. отця М. Лаврюка, який не пошкодував свого вільного часу і ходив разом із ними (бо знав, де мешкають українські сім'ї), щоб записати дітей до українського ліцею.

Завдяки їхньому старанню та підтримки сім'ї А. та Ф. Поповича – директора ліцею – були засновані початкові класи, які проіснували 8 років. Опісля пані Маргарета перейшла в школу н-р 3 ім. Д-ра Іоана Мігали де Анша, де працює вже 10-ий рік.

Вона має всі педагогічні ступені: Дефінітиват – 1983 року; II-ий ступінь – 1988 р.; I-ий ступінь - 1995 р.

Із своїми учнями брала участь на різних фестивалях і дитячих конкурсах, отримавши різні похвальні грамоти.

З 2006 р. почала підготовляти церковний хор української православної парафії міста. Це був молодіжний хор учнів-українців з різних ліцеїв міста. Видала перший CD з

причастними піснями, приготувляла святую літургію, успішно служила на архієрейських літургіях в м. Сучава в українській церкві на запрошення отця Михайла Мадяра разом із єпископом Піменом, на запрошення о. Поповича із м. Решіца служили із єпископом Лаврентієм; брали участь на всіх фестивалях українських колядок, організованих СУР; на міжнародному фестивалі духовних пісень, що відбувається щороку у Верхній Рівні; у фестивалях постової пісні, яка відбувається у м. Сігеті.

Церковний хор співав на літургії і посвяченні каплиці в м. Сігеті. Літургію очолив Митрополит високопреосвященніший Андрей Андрейкуц.

Щира подяка хористам, які люблять рідну церкву, приходять на репетиції або вивчання нових релігійних пісень.

Протягом років п. Маргарета написала такі книжки для дітей: Іменник – українською мовою (знаходиться під друком); Дитяча література – для IV класу з румунською мовою викладання (Ed. Ars Libris – 2008 р.); Навчаймося добрих манер (Ars Libris - 2007); У каруселі канікул – для II кл. (Europroduct - 2007).

Пані Маргарета – берегиня своєї сім'ї. Вона народила і взірцево виховала своїх двох синів: Маріуса та Адріана.

Маріус пішов услід за батьком – став священником, закінчивши Факультет теології у м. Сібіу.

Він одружений із українокою, викладачем в українському ліцеї. У них росте синочок на радість батькам та бабусі і дідусеві.

Адріан став бізнесменом. У нього приватна фірма.

Я бажаю сім'ї п. Маргарети та панотця Миколи Лаврюків міцного здоров'я, сімейного тепла, всіх земних благ, радості від синів та внука та ще довго служити на благо українців м. Сігету. Дай Бог!

Марія ЧУБІКА

Лист про проведення проекту «Європа з Україною»

Здійснення проекту „Європа з Україною” мав на меті проведення низки агітаційно-пропагандистських заходів в рамках проїздки прикордонними країнами Європи, де проживає автохтонне українське населення, тобто в Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії та Молдові.

Ця проїздка мала як ціль здобути фінансову допомогу, щоб закупити все необхідне для солдатів з АТО.

Голова секретаріату товариства „Україна-Світ” Алла Кендзера надіслала листа голові Союзу українців Румунії Степану Бучуті і подякувала українцям та громадянам Румунії за допомогу, надану з нагоди проведення проекту „Європа з Україною”. Лист подаємо нижче:

«Дорогим бійцям – від української діаспори

Повернулися з АТО. Довго планували цю поїздку, і нарешті

вийшло. Після повернення з Європи, де трохи заробили, закупили все необхідне і повезли адресну допомогу нашим воїнам, а також двом госпіталям. Наша група - це волонтери з ГО "Коло турботи", зокрема, Ірина Бузуєва і Борис Бондар, і я, голова секретаріату товариства "Україна - Світ" Алла Кендзера, яка організує допомогу від української діаспори, Заслужений артист України Ігор Ільницький, який завжди готовий допомогти з апаратурою. На жаль, не зміг поїхати з нами Володимир Гонський, та поїхали режисер і оператор Андрій Демків, який знімав фільм про поїздку, отець Дмитро Присяжний з Боярки і, велике диво, яке сталося: з нами поїхав Митрополит Української Автокефальної православної церкви Макарій...

Велике спасибі благодійному фонду "Надіюсь і вірю", українцям Угорщини, а також Людмилі Чуйко з Києва за медикаменти, пані Галині за футболки і піжами для поранених, Юлії Устїновій за пошиту власноруч нижню білизну для солдатів, волонтерці Марині, всім нашим друзям з Польщі, Словаччини, Румунії, Молдови, Угорщини за фінансову допомогу, українським дітям Пряшева, Таллінна і Сіллямяе за малюнки і ляльки мотанки, дякую парафіянам Свято-Покровського храму міста Боярки за бойлер, продукти, подушки, одіяла для госпіталю, речі для біженців, дякую нашим водіям Борису і Віталіку, дякую своєму чоловіку Сергію, що все знайшов, закупив, поскладав і підписував, а також військово-цивільному співробітництву "Сіміс". Цього разу ми їхали двома машинами. Наша героїчна "Разом зможемо" була повністю забита речами, а в другій їхали ми. Мені пощастило: я сиділа біля Митрополита. У Слов'янську до нас приєдналися режисер і оператор з Еспресо ТВ з Краматорська, де є їхній корпункт, і знімали сюжет про нашу поїздку. Побували у шести точках, дали концерт у госпіталі, вірніше, у його дворі, завітали у ще один госпіталь, поспівали трохи хлопцям в полях, і вони для нас поспівали, потім побували ще і в лісах, у Криївках, – там було чути постріли, – потім заїхали у Слов'янськ, де відвідали наших нацгвардійців, а також Українську Автокефальну Православну церкву Святого апостола Андрія Первозванного. Парафіяни вразили тим, що були одягнені у вишиті сорочки і говорили українською мовою. Настоятель храму архимандрит Савва нагодував нас вечерею, і ми поїхали на Київ. Кожного разу, коли їдеш у ту зону, трохи страшно, але весь час туди тягне, хочеться допомогти нашим хлопцям і хочеться почерпнути в них те справжнє, істинне і глибоке, чого майже не знайдеш тут, у мирній Україні. І ти говориш їм слова вдячності і стараєшся передати всю свою любов і захист, і віру в них. І великим щастям є почути від них у відповідь такі слова:

«Дякую вам, ми ніби вдома побували...».

Степан БУЧУТА,
Голова СУР

До 50-річчя Михайла ТРАЙСТИ

ЯКІВСЬКЕ БОРЖНИЦТВО ПЕРЕД ДОЛЕЮ ТА... ЧАРІВНОЮ УСМІШКОЮ

Чи не летун М. Трайста, чи не летун! А може? Напевно, летун, бо за недовгий час, ба таки дуже-дуже короткий, надрукував кільканадцять книжок, вони заслуговуючи окремої уваги. І пощастило йому закінчити два факультети й стати докторантом. Вибухнув й не пригасився, навпаки, став молодшим від самого себе та своєрідним аніматором-натхненником у нашій і молодій, і старій літературі, в тому числі румунській, бо він неминуче двомовний.

В Мараморощині йому бракував простір для розгорненості. В Бухаресті він є, причому Михайло один з тих, що «деолігархізує» (не інакше, як хтось подумав би) українське творче життя в Румунії, робить багато чого корисного для «тутешнього» творчого українського слова, його пристрасті не вщухають, не влягаються.

Кожна книжка Трайсти своєрідно інтригує, називає себе немеркнуче новою. Це і тому, що у прозових творах він самовладно й самовалом відтворює, переспівує, осучаснює джерела рідного села властивим йому гумором, з іншого боку – хизується самоіронією, гордиться своїми персонажами в розстежуванні їх голосних, ще незагуклих характерів. А в поезії «зводить» до відповідної детальної розмови про своє яківське боржництво перед долею та перед «твоєю чарівною усмішкою»...

Першопоштовх М. Трайсти до творчого слова відбувся давно, бо він стався на сторінках «Нового віку» ще тоді, коли Михайло був учнем початкової школи. Після цього молодик дозволив собі... відпочити. Та не будь-як, а набуванням досвіду, перебираючи в професіях, як той набоб в гондолі дирижабля, який принадно повернув, причалив його до берега чарівного, спонукуючого слова-спокуси-наркотика у вирі аварій-самозречень-воскресінь, як воно буває при натуралізації у слові та прийнятті його громадянства.

В духотах і спеках, в хуртовинах, заметілях й потіннях, які часто лякають, потерпає і потерпає в своєму інтимному кутку в шуканні відповідної думки і слова Михайло Трайста й сьогодні, на 50-й сходинці драбини його творчого життя. І літає, і пише, страх багато пише, (кажуть, що може), а парафразуючи Рильського, бо пишеться, бо літається!

Хай щастить йому далі у цьому! Хай приносить йому така благодать душевного миру та синхронної-рівночасної слави!

З роси-води, Михайле!

Іван КОВАЧ

Михайло-Гафія ТРАЙСТА

«А В НАС НІЧОГО, КРІМ ВІРШІВ І ВЛАСНОЇ ТІНІ...»

ІРЖИ, КОНЮ!..

Вороний мій коню,
добрий коню,
іржи до кінця!
Поки атомний звір
ще не викрав
зозуленьку нашу куючу...

Добрий коню,
вороний мій коню,
іржи до кінця!
Поки ще в рідних краях
щоранку зітхають
колодязні журавлі...

Іржи, коню!
Вороний мій коню,
іржи до кінця!
Поки ми з долею –
ще на Ти –
п'ємо туман із дубових чарок...

Іржи, коню!
Вороний мій коню,
іржи до кінця!..

ЖОВТИЙ КІНЬ

Мені приснився жовтий кінь,
нібито сам Пан Бог його
пліснявим пензлем
Вінсента ван Гога
фарбував.

Від безмежжя жовтого
божевільна, мокра тиша
кинулася під копита
жовтого коня,
і ніхто не посмів
наказати Господу:
«Годі!».

І помчав жовтий кінь,
і курява жовта по нім...
Тільки іржання
вороне і далеке –
як казка дитинства.

Поранені кроки,
подорожній
заблудився
в осені.

Ой, важко
добратися
в нікуди!

Коли
пожовкле листя
ранить кроки.

ПЕРЕД ДОЛЕЮ БОРЖНИКОМ

Навіщо саме тут,
біля синього кольору
очей моїх
(посміхаючись),
зупиналась ти?..

Я б радо,
мов Яків той,
відслужив
сім разів по сім років
за кожну твою
чарівну усмішку...

Та, бач, боюсь,
що не вистачить часу
(бо вже на повороті я),
а перед долею
залишитись боржником,
якось-то мені не на руку...

Падаючи на коліна тінню,
слова тут зайві
думки теж.
Отож – пиймо!..
Бо може статись,
що поряд нас,
бряжчачи ланцюгом,
пробіжить
усміхнений собака,
а в нас нічого,
крім віршів
і власної тіні.

Говорити про тінь
немає сенсу.
Отож – пиймо,
ховаючи сльози
у зболений сміх,
поки не розірвалась
ця ніч осіння,
поки час
не зганьбив
назавжди
наші мрії.

Отож – пиймо,
падаючи
на коліна
тінню.

ДБАЙТЕ ПРО БОГА СВОГО

«Половину палить на вогні;
на вугіллі пече печеню,
насихується нею і гріється.

З останку ж дерева робить
собі бога,
молиться до нього й говорить:
Спаси мене, бо ти – бог мій!»
(Із книги пророка Ісаї)

Дбайте про бога свого,
як про рідну дитину,
не пробуджуйте його на зорі,
хай поспить!

Вечорами
розповідайте йому казочок,
співайте колискових –
Ой люлі-люлі!

А в день сварить його.
За кожну розбиту чашку,
за кожну зламану
ляльку-цяцьочку,
за те, що перебіг вулицю,
недочекавшись зеленого
кольору.

Тільки не забувайте
сварити його
і за те, що сотворив світ,
а побачивши його,
з переляку заховався
за хмари.

А потім навчайте
законів Мойсеєвих,
бо сьогоднішні трибунали,
що інше, як не
місця людського сміху?

СЕРГІЙ РАЧИНЕЦЬ: „ЗАКОН ДУШІ”, АБО ЯК ПРОРОСТАЄ З ЛЮБОВІ ДУХОВНА КРАСА

(Закінчення. Поч. у номері 9-10 травня 2015)

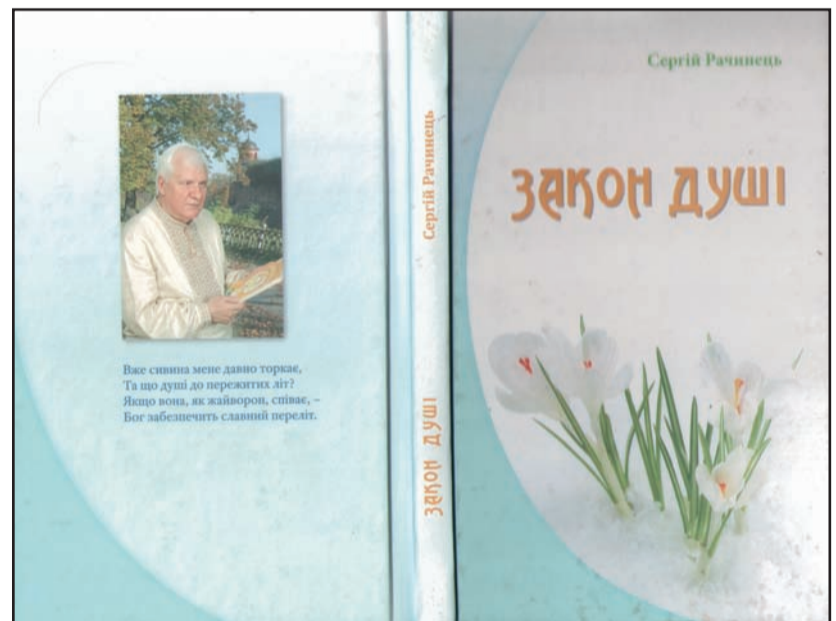
Отож, як бачимо, автор має на увазі людину, її душу вічну, не плоть, і старається навчати за Св. Письмом глибокої й непохитної віри у Бога, щоб врятувати її молитвою й спокутою гріхів та сподіватись, хоч би яких болів та випробовувань не зазнала вона: „Чого, скажи, душе, ночами плачеш,/ Як не сповите вчасно немовля?/ Хіба краси довкола ти не бачиш?/ Весною знов завітчана земля”(Чого, скажи, душе..., ст.40). Неспокій людини в любові до Бога має бути постійним, як жар спраглої душі, що рветься в молитві до Господа, будуючи храм свого спасіння, і тоді вона не боїться випадкової смерті: „Будую храм, важкий тягар/ Наліг на плечі аж до болю./ У нім душа моя, як жар,/ Бо вся воістину в любові./ Тобі, Господи, її віддам,/ Як доведеться раптом впасти...”(Будую храм, ст. 11). Людина у своїм шуканні Господньої любові потребує бути щоденним „пілігримом”, щоб піднялась її душа у небо: „Я сьогодні пишу про нього,/ Бо і сам уже – пілігрим.../ Йду з любов'ю щодня до Бога -/ Хочу бути довечно з ним”. Дуже цікаве явище діється в нашому естві, коли шукаєм Господню Любов і, за наукою Спасителя, повинні ми „Добру вістку нести в народ”, як „нетлінне Святе Письмо” нашого „п'ятого Євангеліє” за Святих Євангелістів.

В безмежжі любові до Бога і до людини, що рятується тільки любов'ю, поет має на увазі усю свою українську сім'ю і її Батьківщину – Україну, без яких він, як син українського народу, відчувається самотнім і болісно невдоволеним, бо такі ж самі були й його батьки і пращури, що шукали у небі святої надії: „Дивлюсь й не надивлюся на зорю,/Що над вертепом ясно засіяла:/ Вона горить, під нею я творю,/Шукаю щастя власного начало./ Отак не раз, торуючи віки,/ Схиляючись в молитві на коліна,/В зорі надію бачили батьки,/Діди і прадіди народу України”(Дивлюсь й не надивлюся на зорю, ст. 27).

Існує таки в рідному селі поета, Івання, із „незапам'ятних віків” камінний хрест, свідок славної історії української землі, Козацької Січі, Божий оберіг, що хоронив разом з прадідами-грецькосіями дорогу їм „землю-матінку” від турецьких яничарів (див. „Камінний хрест”, ст. 28), а силу їм давала православна віра і Сам Бог. Свій милій батьківщині Україні та своєму народові присягає гордо поет: „Я є українець, і цим я горджусь,/Що роду моему нема переводу,/ О земле моя, від прапрадіда - Русь.../ Ти,мабуть, від Бога мені в нагороду!” (див. „Я – українець”, ст. 69). Поет, закоханий у небо, відрізняє дві вітчизни: вітчизну земельну і вітчизну небесну, затінену багатом із нас - „Батьківщина, мати і любов” з відкритими дверима на небі, де жде всіх Господь-Бог, Спаситель наш. За те і моляться автор-пілігрим і зве весь свій народ до молитви, щоб рідна їм Батьківщина була щасливою тут, на землі і, певне, там у небі: „Брати і сестри у Христі,/ Давайте разом в цім житті/ За край помолімось, щоб він/ Піднявсь нарешті із руїн./Давайте, справді, кожную мить/ Любов'ю Господу служить./ Ти будеш з Богом, вірю я./ О Українонько моя». Сергій Рачинець любить свою солов'їну мову, дар Божий: „Від Бога ти, як і усе на світі,/ Жива, цілюща, наче джерело,/ І неповторна, як весною квіти, -/ Без тебе України б не було”.

Як колишні лірники України, кобзарі, поет оспівує Всевишнього Бога, свою рідну землю й народ з синівською любов'ю, а любов, Божа благодать роблять його чародієм свого краю, солов'їним піснярем природної краси земельного раю, якого так вміло й лагідно тільки пан Сергій вмів оспівувати: „Дзвенить ручай, мов срібна нить,/ Збігає у долину,/ Довкілля сонце золотить,/ А заодно і днину./ .../ А в травах коники сюрчать, дзвінкоголосі хори.../ Панує божа благодать - / Куди не кинеш

зором. У цій надзвичайній пісенці земельного Едену „Дзвенить ручай” збігаються в одне ціле зорові і слухові елементи опису і, немов ручай, дзвенить „срібна” пісня, неповторна, Господня. Поет почувається щасливим, „воістину з Богом” і душу свою віддає у руки Богу: „На схилах блукань я, було, опинився незрячий,/ Гадав упаду - і загубиться слід на землі.../ Та цього не сталося і я Тобі, Господи, вдячний/ За те, ще звершилось зі мною у полудні літ” (Як радісно нині, ст.143). Той, хто відкрив духовну красу і Божу благодать, не вагається відкрити її своїм ближнім і, як благодійник, дарує в кінці поеми „Долина Плачу”, основу на мотто Псалмю 84: „...ті, що через долину Плачу переходять, чинять її джерелом, і дощ ранній дає благословлення!” Поема складається з дев'яти віршів: Очі, Пізнє прозріння, Боже слово, Духа Святого прагну, На зламі ночі, Монолог невіруючого, Христос у Долині Плачу, У Гефсіманії і Голгофа, кожний з адекватним поясненням людини, яка перейшла біблійною долиною, як і багато із наших ближніх, і

відкрила її цілюще джерело жертвою Ісуса Христа, Сина Божого. Перші два вірші представляють нещасну долю, в якій появляється раптом людина, коли її життя поглинає темрява хворих очей і вона змушена спокутувати якісь гріхи та шукати у молитвах до Бога прозріння. У цім шуканні дехто не раз і нарікає невдоволений, чому потрібно йому і всім іншим людям переносити всякі тягарі, але відповіді жодний не одержав, бо вона знаходиться у Божім Слові та у прагненні „Духа Святого”: „Слово Господнє, люди,/ Треба на цілий день,/ Ним засівати маєм/ Буднів крутий обліг./ Ревно, як серце знає,/ Каятися за гріх./ Ним воскрешати пісню/ Славити нам Ісуса Христа,/ В ньому шукати світло/ Не для очей – душі” (див. „Боже Слово”, ст. 167) та „Ти вже, Господній Сину,/ Слабість мою прости./ Духа Святого прагну - /Дай мені для життя,/Щоби тепер по праву/ Бути твоїм дитям” (Там же, ст.169). Хто немає сили волі і втрачає довір'я у Світло, не знайде в долині Плачу „серце Господа”, не відкриє „спасіння в Слові./ В Божім Письмі Святім,/ В ширій моїй любові,/ У каятті моїм (див.На зламі ночі і Монолог невіруючого, стт.171, 175), бо провідник Спасіння – це Ісус, котрий пережив на землі всякі страждання і спокутував у долині Плачу людській гріхи і, як „абсолютний праведник”, не відмовляючись „чаші” Отця Свого, так і нам смиренно треба схилитися перед волею Отця Небесного.

Допоможи нам, Господи! Благослови нас прозрінням над Св. Письмом та християнською скарбницею духовної краси отців святих і всіх цінителів Божого Слова!

Іван КІДЕЩУК

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

І ЧЕРВЕНЬ – МІСЯЦЬ ЛІТНІХ КАНІКУЛ

Вся дітвора очікує завжди як початок навчального року, так і літні канікули. Багато тих учнів, які брали участь в Олімпіаді з української мови і зайняли перші місця, були нагороджені різними поїздками, чи то на Чорне Море, чи в гори, а чи відвідати деякі країни.

У цей період діти України позбавлені щасливих канікул, адже, на превеликий жаль, вже другий рік, як іде війна, вмирають, як солдати, які захищають рідну Землю від ворожого нападу, так і мирні жителі, між якими і невинні діти.

Багато сімей змушені покидати свої домівки і переселюватися в інші райони України. А це дуже болюче для дітей. Тим більше, багато з них залишились сиротами. Тому Румунія вирішила запросити на літні канікули 28 дітей-сиріт, батьки яких воювали в зоні АТО. Це вже вдруге Румунія запрошує дітей України до себе на відпочинок.

Надіймось, що скоро настане МИР і всіма війни повернуться до своїх покинутих домівок і заживуть щасливо, і все стане на свої місця, хоч повернути

загиблих героїв неможливо, але пам'ять про них повинна вічно жити.

Всім дітям бажаємо щасливого літа та гарних канікул!(І.П.-К.)

Звичай і традиції народів світу

Уафриканському племені Масаї люди вітають один одного стрибками. Чим вище Ви стрибнете, тим більшу повагу надасте.

- Аборигени племені Маорі з Нової Зеландії при зустрічі труться один об одного носами, це таке привітання. По запаху вони відрізняють одноплемінників від чужих.

- У Норвегії не прийнято поступатися місцем літнім людям в транспорті. Вважається, що цим ви підкреслюєте свою фізичну перевагу.

- У США не прийнято платити в ресторані за жінку. Вважається, що цим чоловіки підкреслюють свою фінансову перевагу.

- У Китаї прийнято плямкати в гостях, а інакше господарі можуть вважати своє готування несмачним. Безшумно їсти в Китаї – образити господарів і кухарів. А заляпана соусами скатертину після їжі – підтвердження того, що ви їли з апетитом і вам було смачно.

- У Китаї не прийнято приносити квіти господині будинку. Вважається, що цим гості підкреслюють, що цей будинок настільки некрасивий, що вони приносять прикраси з собою.

- У Греції не рекомендується хвалити в гостях якусь вазу або картину, інакше господареві доведеться її вам подарувати.

- Якщо їсти в гостях у Південній Кореї і при цьому намагатися стримувати сльози і соплі (їжа дуже-дуже гостра) – можна уславитися вкрай неввічливою людиною, яка зневажає гостинність. Найкращим компліментом кухареві (господарці) вважається саме плач і соплі.

- Не прийнято стримувати відрижку в Монголії і Бурятії – мовляв, без відрижки гість голодний, треба ще годувати.

- У Японії і Норвегії не прийнято дарувати непарне число квітів. Вважається, що непарній квітці самотньо. Непарне число несуть на могилу, на похорон.

- У Китаї вважають, що дарувати живі квіти не можна. Це символ смерті – "вони ж скоро помруть". А от штучні – за милу душу. "Вони вічні".

- У Китаї дарувати щось пов'язане з числом 4 – просто кошмарний вчинок. 4 – символ смерті, там навіть поверхи йдуть 1-2-3-5-6-7-9...

- Сидіти нога на ногу, показуючи стопою на співрозмовника в багатьох південно-східних країнах – моторшна образа співрозмовника. Погладити по голові – теж.

- У Грузії прийнято, щоб склянка у гостя завжди була повною, навіть якщо пити вже не хочеться. Тому, якщо ввічливий гість щоразу випиває частування до дна, господар так і буде змушений продовжувати доливати йому вино.

- У Німеччині у деяких сім'ях збереглася традиція, щоб на Новий Рік всі члени сім'ї, незалежно від віку, забиралися на стільці перед тим, як годинник проб'є 12. А з останнім ударом всі «зістрибують» у Новий Рік.

- У східних країнах гостю завжди наллють неповну чашку чаю, а потім весь час будуть підливати. Але якщо гість набридне господарям, то йому наллють повну чашку чаю. Коли візитер доп'є чай, то він повинен піти.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Цікаві факти про життя дітей у всьому світі

— В Японії до дітей дошкільного віку взагалі ставляться, як до маленьких божеств. Діти взагалі не знають слова "ні" – їм дозволяється буквально усе. В Тибеті існує традиційна система виховання, згідно з якою до 5-ти років до дитини треба ставитися, "як до царя", з 5 до 10 років – "як до раба", а після 10 – на ти, "як до рівного". Також в Японії діти сплять із батьками, аби їм не снилися кошмари.

– В Китаї хлопчиків і дівчаток виховують майже однаково - тому більшість китайських чоловіків вміють готувати та виконувати усю хатню роботу.

– В Бельгії діти починають навчатися з 3-х років.

– В США дитина, яку відлупцювали батьки, має право негайно викликати поліцію.

– В Ірландії не існує дитячих будинків – всіх сиріт обов'язково забирають у прийомні родини. Трепетно відносяться до дітей: якщо дитина щось зробила, то батьки найперше поцікавляться, чи не злякалася вона.

– В Австрії щороку на купівлю дитячих іграшок витрачають найбільше грошей, ніж у будь-якій іншій європейській країні.

– В Голландії діти носять до школи лише сніданки, бо все необхідне для навчання їм дають на уроці.

– У Європі існують стандарти для дитячих іграшок. Наприклад, голова плюшового ведмедика має витримувати тиск не менше, ніж 10 кг., аби запобігти її відривання.

– Найдовше святкування Дня захисту дітей триває на Сейшельських островах – острів'яни святкують його протягом місяця.

Михайло Гафія Трайста

СТЕПАНКОВА ЧИТАНКА

Вітаємо появу нової збірки для дітей М. Трайсти

Наталка ПОКЛАД

ЧЕРВЕНЬ

Одягнувши брилик свій,
ходить червень-чародій,
не спочине ні на мить –
ягідки нам червонить:
вишеньки-черешеньки
і смачні сунички,
запашні шовковички
та ще й полунички...

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ЛІТО

Бджілки золотисті
В квітах літають,
Роси перлисті
З трав опадають.
З золота зіткане
Сяєво лється,
Ліс в нім купається,
Листя сміється.
В квітах барвистих
Дівчина сяє,
В оченках чистих
Сонечко грає.
З тих оченяток
Сяєво лється.
Дівчина літом
Веселим зветься.

Притча про Щастя

Одного разу три брати побачили Щастя, що сидить в ямі.

Один з братів підійшов до ями і попросив у Щастя грошей. Щастя обдарувало його грошима, і він пішов щасливий.

Інший брат попросив красиву жінку. Тут же отримав і втік разом з нею у нестямі від щастя.

Третій брат нахилився над ямою. – Що тобі потрібно? – запитало Щастя. – А тобі що потрібно? – запитав брат. – Витягни мене звідси, – попросило Щастя. Брат простягнув руку, витягнув Щастя з ями, повернувся і пішов геть. А Щастя за ним побігло.

Сучасна молодь жахливо одягається!

– Наприклад, оцей хлопець
– Це – моя дочка!
– Пробачте, я не знав, що ви – її батько
– Я не батько, я – мати.

Конкурс з декламування української поезії Національний етап – 5-7 червня 2015 р.

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

X клас:

Годинка Іонела-Діана – I премія – Сірет, повіт Марамуреш
Гуцан Георгіана – II премія, Сірет, повіт Сучава

XI клас:

Гавриляк Вероніка – I премія, Сірет, повіт Марамуреш
Нікіфорюк Георгіана – I премія, Сірет, повіт Сучава
Беука Іріна – III премія, Лугож, повіт Тіміш
Бевка Лорена – I відзнака, Лугож, повіт Тіміш

XII клас:

Трайста Емануела-Мірела – I премія, Сірет, повіт Марамуреш
Бензар Іонела-Ніколета – II премія, Лугож, повіт Тіміш
Чубанюк Маріяна – I відзнака, Сірет, повіт Сучава

Всі учні, присутні на IX-ому випуску національного конкурсу з декламування української поезії, були нагороджені грошовими преміями, дипломами, подарунками, книжками та газетами виданими Союзом українців Румунії.

Треба підкреслити той факт, що конкурс з декламування української поезії, як національний етап, так і повітовий етап, організовані Союзом українців Румунії.

Наприкінці Голова Марамуреської філії СуР разом з членами журі побажали учням багато успіхів і рекомендували викладачам української мови постаратися навчити дітей і поезій сучасних

українських поетів з Румунії, щоб для наступного конкурсу вчителі приділяли більше уваги читанню текстів на перший погляд.

Голова журі Іван Лібер підкреслив, що треба заохочувати дітей більше читати та розмовляти між собою українською мовою.

Конкурс був удалий, організатори, журі та викладачі української мови вклали чималі зусилля для того, щоб конкурс відбувся на високому рівні і для того, щоб учні мали нагоду спілкуватися на різні теми з українцями інших повітів Румунії рідною мовою.

Свято батька

Кожна дитина любить, обожає свого батька. Відчувається захищеною в його великих і дужих обіймах. Дивиться на нього очима повної довіри, бо батько все може на світі, адже він його/її батько.

Думаючи, що не справедливо відзначати лише День матері, адже бувають випадки, коли: «Батько важить більше, ніж сто вчителів» (Джордж Герберт), то вже більше 100 років у третю неділю червня у світі відзначають День батька.

Вперше День Батька відзначали в Спокані, штат Вашингтон, 19 червня 1910 року. За рік до цього, під час церковної служби, приуроченої Дню Матері, одна із прихожанок, Сонора Смарт, вирішила, що несправедливо забувати і про батьків. Бо її і п'ятеро її братів та сестер виховував батько після того, як їхня мама померла під час пологів 1898 року. Щоб віддячити татові, Уільямові Смарту, за нелегку батьківську працю, вона звернулася до місцевої

влади з петицією про запровадження свята на честь усіх татусів. Її підтримали церковна асоціація і асоціація молодих християн.

До 1924 року ідея про національний День Батька набула особливої популярності. Її схвалив і Президент. Та офіційно День

Батька був оголошений лише в 1966 році прокламацією Президента Джонсона, а постійний статус йому надав Річард Ніксон в 1972 році.

День Батька народився на початку ХХ-ого століття як протидія на розмах жіночої емансипації. Можливо, День Батька залишився б чимось на рівні історичного курйозу, якби його не використали торговці на свою прибуткову користь. Будучи непоганими психологами, вони помітили, що сильна стать любить причепурюватися, і вирішили на цьому заробити.

День батька відзначається вже майже в 50 країнах світу.

І в Румунії почали відзначати цей день. «День мужчини» в нас більш пов'язане з маркою якогось-там пива і з тим, щоб батько мав ще «один» вільний день. Хоч не можна сказати, що не має і в нас гарних, справжніх батьків. Найприємніше буває, коли зустрінеш молодого батька зі своїм синочком чи донечкою на прогульці, коли бачиш в його очах дуже багато любові, терпіння до маленького «чоловічка», що коло нього.

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ;

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ,

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.